

En record del Dr. Francesc Torrella i Niubó

Mireia Freixa

Acadèmica de número. mireia.freixa@ub.edu

Francesc Torrella i Niubó va néixer a Terrassa, l'any 1920. Com molts fills d'aquesta ciutat va cursar enginyeria tècnica tèxtil a l'Escola Industrial, però els seus horitzons eren més amplis i va començar també els estudis de Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona a on es va interessar, especialment, per la història. Els seus mestres van ser el Drs. Lluís Pericot, Martín Almagro, Ferran Valls i Taberner i Frederic Udina i Martorell, amb qui va seguir relacionat professionalment al llarg de tota la vida. La seva doble formació li va permetre ser el primer historiador de la indústria tèxtil que hi ha hagut a Catalunya. Aquestes premisses van orientar la redacció de la seva tesi doctoral dirigida per Frederic Udina Matorell, *Contribución al estudio histórico de la industria textil catalana. La "bolla" y el comercio textil. De sus orígenes a su decadencia (Siglos XIII XVI)*, que va defensar a la Universitat Complutense de Madrid, com era preceptiu aleshores, l'any 1951. Aleshores ja havia iniciat la seva tasca de professor de història del teixit i psicologia de la moda a l'Escola Industrial de Terrassa i ja estava immers en la que havia de ser la seva obra més important, la creació del Museu Tèxtil Biosca, que formava part del museus que rebien el suport de la Diputació de Barcelona.

Torrella i Niubó en va ser director durant quaranta anys, entre 1946 i 1986, data de la seva jubilació. El Museu Tèxtil Biosca va ser creació d'uns industrials terrassencs i es va poder obrir gràcies a la donació del fons de Josep Biosca. En el temps que va ser director es va inaugurar el nou edifici, obra de l'arquitecte Camil Pallàs, al costat mateix del Castell de Vallparadís, i es van ampliar substancialment les seves col·leccions. Torrella va publicar una sèrie d'obres relacionades amb els materials del museu, *Las colecciones del Museo Textil Biosca: breve historia del tejido artístico a través de una visita al Museo* (1949) i *Descripción general de las nuevas series de las telas antiguas con que se aumentan las colecciones del Museo Textil Biosca* (1953). El museu, convertit ara en Centre de Documentació i Museu Tèxtil de Terrassa, és un important centre de recerca sobre art tèxtil i es gestiona com a consorci entre l'Ajuntament de Terrassa i la Diputació de Barcelona.

Els anys cinquanta van ser uns anys molt prolífics en la seva trajectòria professional; publicà diversos treballs sobre temes relatius als antics gremis i confraries tèxtils o sobre el sistema impostos medievals, com el conegut com la *bolla*. Acabant aquesta dècada, el 1959, va donar prova de la seva sensibilitat intel·lectual amb una lúcida reflexió sobre la historiografia a Terrassa. L'any anterior havien traspassat dues personalitats que havien singularitzat dues maneres de fer història a la ciutat, el cronista Baltasar Ragón i el gran historiador Salvador Cardús. Torrella va publicar l'article "Un momento delicado de la historiografía terrasense", publicat al *Boletín de la Cámara de Comercio e Industria de Terrassa*, en el qual propugnava l'aparició d'una nova escola d'història local. Crec que el temps li ha donat la raó amb l'aparició d'una nova generació d'historiadors i l'aparició l'any 1987 del Centre d'Estudis Històrics de Terrassa, que edita la revista *Terme* especialitzada en la història local.

El Dr. Torrella com se'l coneixia popularment, era un terrassenc de soca-rel i va dedicar una bona part dels seus treballs de recerca a documentar la història de la indústria en aquesta ciutat. El més significatiu va ser *Los Orígenes de la industria textil tarraense: estudio histórico razonando la aceptación de la fecha de 1401 como inicial de Cofradía y Gremio de “paraires” de Tarrassa, hoy Instituto Industrial* (1953, reeditat el 1999). El treball documentava l'antiga Confraria de Sant Antoni Abat, la dels peraires i fixava la data de la seva constitució, el 1401, fent capgirar així la historiografia local que havia defensat uns llegendaris orígens fenicis. El títol del treball es prou significatiu per comprendre la formació científica rebuda a la Universitat del nostre biografiat que fonamentava el seu treball en l'estudi acurat i la interpretació de les fonts documentals. Van seguir altres recerques sobre l'Institut Industrial de la ciutat, *Cien años del Instituto industrial: un siglo de la Terrassa textil (1873-1973)* (1975) i la direcció de la col·lecció 100 anys d'història de Terrassa, que va promoure la Caixa d'Estalvis de Terrassa el 1978 per a commemorar el centenari de la concessió de títol de ciutat.

La seva vinculació a l'Acadèmia ressalta un altre aspecte de la seva recerca relacionada també amb el Museu Tèxtil de Terrassa, el colleccionisme tèxtil. Va ocupar un escó de número com a historiador i va llegir un discurs d'ingrés sobre aquest tema, *El colleccionisme tèxtil a Catalunya* que va ser contestat per qui havia estat el seu director de tesi doctoral, Frederic Udina i Martorell.

21 de gener de 2010